

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ІВАНА ОГІЄНКА**

Економічний факультет
Кафедра управління персоналом та економіки праці
Спеціальність 073 Менеджмент за освітньою програмою «Управління
персоналом та економіка праці»
Денна форма навчання

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

Студентки Брика Дмитра Олеговича

на тему: «Відтворення робочих місць підприємства як чинник продуктивної
зайнятості»

Робота допущена до захисту

Завідувач кафедри канд. екон. наук,
доцент Стрельбіцький П.А.

Науковий керівник канд. екон. наук, доцент
Стрельбіцький П.А.

Кам'янець-Подільський, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Робоче місце в системі категорій зайнятості і управління працею.....	7
1.2 Характеристика системи робочих місць підприємства.....	18
1.3 Відтворення системи робочих місць як основи продуктивної зайнятості	27
Висновки до розділу 1.....	36
2. АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ СИСТЕМИ РОБОЧИХ МІСЦЬ ЯК ЧИННИКА ЗАЙНЯТОСТІ НА ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод.....	38
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	38
2.2 Аналіз організації підбору персоналу на підприємстві.....	57
2.3 Стимулювання праці як ефективний чинник відтворення робочих місць та зайнятості на підприємстві.....	63
Висновки до розділу 2.....	74
3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	77
3.1 Планування відтворення системи робочих місць і чисельності робітників підприємства.....	77
3.2 Обґрунтування оновлення пріоритетів і процедур надання державної підтримки створенню робочих місць для сприяння продуктивній зайнятості...	91
Висновки до розділу 3.....	100
ВИСНОВКИ.....	103
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	106
ДОДАТКИ.....	114

ВСТУП

Актуальність теми. Система робочих місць підприємства втілює організаційно-технічні умови зайнятості його персоналу. Процеси адаптації виробництва до динаміки макроекономічної ситуації, ринкової кон'юнктури, державного регулювання впливають на зайнятість працюючих через зміни в системі робочих місць. Тому дослідження закономірностей відтворення системи робочих місць підприємства є необхідною передумовою розуміння рушійних сил і чинників розвитку зайнятості його працівників. Крім того, для планування зайнятості необхідні адекватні вимогам сучасного виробництва методи обліку і аналізу руху робочих місць як на рівні національної економіки, так і на рівні підприємства.

В роботах вітчизняних і російських дослідників Н.В. Анішиної, С.І.Бандура, І.К.Бондар, В.С. Васильченка, В.І. Герасимчука, О.А. Грішнєвої, М.І.Долішнього, О.С.Ємельянова, Т.А.Заяць, С.М. Злупка, С.П. Калініної, Л.Г.Колєшні, Е.М. Лібанової, Ю.М.Маршавіна, В.В.Онікієнка, В.М. Петюха, І.Л. Петрової, Т.П. Петрової, В.А.Покрищука, О.Ю. Рудченка, В.А. Савченка, Г.Е. Слезінгера, М.В. Шаленко, Л.С. Шевченко, Р.А.Яковлева та інших проблеми створення робочих місць розглядаються в контексті досягнення повної та продуктивної зайнятості, збалансованості попиту і пропозиції на ринку праці, вдосконалення державної політики зайнятості, доходів і соціального захисту працівників. Західні дослідники Р. Аткинсон, Дж. Бігель, Дж. Л. Ріггс досліджували процеси відтворення робочих місць підприємства в контексті пошуку резервів підвищення продуктивності праці. А. Алчіан, Дж. Лонг, Р.Дж. Еренберг, Р.С. Сміт, – у контексті циклічних коливань рівня зайнятості та взаємодії попиту і пропозиції на ринку праці. Традиційно зростання обсягів створення робочих місць розглядається в якості чинника розширення зайнятості і зниження рівня безробіття. При цьому механізми, що опосередковують цей зв'язок (сукупність процесів відтворення робочих місць – створення, ліквідація, формування параметрів використання), досліджені ще

недостатньо. Крім того, увага вітчизняних дослідників зосереджена, головним чином, на макроекономічних аспектах зв'язку відтворення робочих місць і динаміки зайнятості, водночас мікроекономічні аспекти – характеристики зв'язку між відтворенням робочих місць і зайнятістю на рівні підприємства майже не досліджені. Зазначене зумовило актуальність вибору теми, об'єкт і предмет дослідження, обґрунтування мети і завдань дипломної роботи.

Мета і завдання дослідження. *Метою дослідження є розробка теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення регулювання відтворення системи робочих місць ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод як чинника продуктивної зайнятості.*

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішено такі *завдання*:

- визначені категорія «робоче місце» як облікова одиниця для оцінки масштабів сфери докладання праці та достатні ознаки створення робочого місця;
- вдосконалено методичні принципи оцінки строків існування робочого місця та узгодженості функціонування системи робочих місць із параметрами використання праці робітників;
- обґрунтовані закономірності відтворення системи робочих місць і сформовані методичні принципи регулювання його впливу на зайнятість;
- визначені домінуючі тенденції відтворення системи робочих місць на ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод та здійснена типізація цих процесів, обґрунтовані можливості підвищення збалансованості кількості, структури робітничих робочих місць та параметрів їх використання із чисельністю, структурою та обсягами фонду робочого часу робітників;
- розроблено методичне забезпечення планування збалансованого відтворення зайнятості робітників і системи робочих місць підприємства;
- вдосконалено пріоритети і принципи надання державної підтримки створенню робочих місць на ґрунті поглиблення розуміння передумов

позитивного впливу відтворення системи робочих місць підприємства на масштаби зайнятості та продуктивність праці.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення ефективного відтворення системи робочих місць і зайнятості на ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретичні засади і прикладне методичне забезпечення планування і державного регулювання відтворення системи робочих місць на ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод як чинника продуктивної зайнятості населення.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою проведених досліджень стали мікроекономічні моделі, що розглядають підприємство як виробничу функцію і як систему контрактів, понятійний апарат і принципи дослідження зайнятості, розроблені вітчизняними та закордонними науковцями. У дисертації використано загальнонаукові (сходження від абстрактного до конкретного, структурно-функціональний, узагальнення та порівняльного аналізу) і спеціальні методи. Зокрема, для оцінки впливу процесів відтворення системи робочих місць на масштаби сфери докладання праці обстежених підприємств і продуктивність праці їх персоналу використовувались методи факторного аналізу; для типізації процесів відтворення робочих місць – методи групування і дисперсійного аналізу, що дозволили визначити типові параметри відтворення системи робочих місць обстежених підприємств; для поглиблення розуміння передумов позитивного впливу відтворення системи робочих місць підприємства на масштаби зайнятості та продуктивність праці – методи кореляційного аналізу і групування, що забезпечили обґрунтований вибір показників господарської діяльності, розміри яких безпосередньо пов'язані з параметрами відтворення системи робочих місць.

Теоретичною та інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти, статистична звітність досліджуваного підприємства, статистичні видання Державного комітету статистики України, офіційні матеріали

Міністерства праці та соціальної політики України, періодичні наукові видання, монографії вітчизняних і зарубіжних авторів, матеріали досліджень, проведених за участю автора.

Наукова новизна одержаних результатів визначається реальною оцінкою стану відтворення системи робочих місць на ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод, а також опрацювання вдосконалення регулювання та планування системи відтворення робочих місць.

Наукове значення роботи ґрунтується на наукових положеннях, запропонованих у магістерській роботі, з точки зору розвитку (доповнення) наукових знань для ефективної регулювання та планування системи відтворення робочих місць на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення регулювання та планування системи відтворення робочих місць на ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів (перший розділ – теоретична частина роботи, другий розділ – характеристика ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод, третій розділ – вдосконалення регулювання та планування системи відтворення робочих місць), висновків, списку використаної літератури, додатків.

ВИСНОВКИ

В дипломній роботі здійснено теоретичне узагальнення і нове розв'язання наукового завдання, щодо вдосконалення теоретичних підходів і методичного інструментарію визначення мікроекономічних закономірностей формування та використання потенціалу розширення продуктивної зайнятості. Результати дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. Найбільш адекватні вітчизняним умовам господарювання методичні основи для обліку кількості та аналізу руху робочих місць створюються якщо, по-перше, прийняти в якості вихідного моменту існування робочого місця комплекс трудових операцій, що на ньому виконуються; по-друге, тлумачити робоче місце як сукупність організаційно-технічних передумов реалізації трудового потенціалу індивіда, що відповідає сучасній концепції відносин зайнятості.

2. Поліпшенню організації праці на ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод сприятиме запровадження показників, що характеризуватимуть узгодженість кількості та параметрів використання робочих місць із чисельністю і режимами праці робітників. Для забезпечення збалансованості відтворення системи робочих місць і чисельності робітників підприємств слід враховувати очікувану динаміку відношення витрат праці робітників до витрат часу роботи обладнання і устаткування робочих місць, сформовані в обліковому періоді резерви зростання численності зайнятих без створення фізичних робочих місць та очікуваний рівень використання потенціалу системи робочих місць підприємства щодо зростання продуктивності праці.

3. Новим пріоритетом державної підтримки створенню робочих місць щодо великих і середніх промислових підприємств має стати підвищення соціально-економічного ефекту функціонування системи робочих місць підприємства. У вітчизняних умовах це може досягатись за рахунок поліпшення структури

системи робочих місць підприємств без зростання її масштабів та використання потенціалу наявних робочих місць щодо розширення зайнятості.

4. Для дослідження розвитку сфери докладання праці ПрАТ Кам'янець-Подільський автоагрегатний завод запропонована двохетапна модель впливу відтворення робочих місць на зайнятість персоналу. Згідно цієї моделі, на першому етапі, поліпшення технічного рівня і виробничого потенціалу системи робочих місць супроводжується погіршенням її організаційного рівня – наявний потенціал системи робочих місць щодо зростання масштабів зайнятості і продуктивності праці використовується меншою мірою. На другому етапі, за стабілізації технічного рівня системи робочих місць відбувається поступова адаптація організаційних параметрів зайнятості робітників до вимог нової техніки, поліпшення показників збалансованості витрат праці робітників і часу роботи обладнання робочих місць, поліпшення використання потенціалу системи робочих місць підприємства щодо розширення зайнятості і зростання продуктивності праці.

5. Вибір завдань і форм державного регулювання створення робочих місць має враховувати тип відтворення системи робочих місць підприємства, який пропонується визначати залежно від надлишку кількості створених робочих місць над кількістю ліквідованих і зміни обсягів резервів зростання чисельності зайнятих без створення фізичних робочих місць.

6. У вітчизняних умовах, мікроекономічний аспект компенсаційних ефектів виявляється недостатнім, щоб інноваційна та інвестиційна діяльність підприємств супроводжувалась розширенням їх сфери докладання праці. Проте інституційні чинники (сукупність управлінських традицій і спрямованість державного регулювання) зумовлюють уповільнення процесів скорочення масштабів сфери докладання праці порівняно із вимогами економічної доцільності. Тому важливо поширити сферу впливу державного регулювання створення робочих місць на підприємства, що скорочують масштаби системи робочих місць, поліпшуючи її структуру.

7. Доцільно доповнити використання галузевого чи регіонального принципу диференціації масштабів і форм державної підтримки створенню робочих місць врахуванням соціально-економічного ефекту від функціонування робочого місця і характеру заходів, необхідних для його створення (заохоченню підлягає створення робочих місць, що поліпшують структуру системи робочих місць національної економіки).

8. Пропонується удосконалити методичне забезпечення розрахунку цільових (планових) і контрольних показників діяльності державних центрів зайнятості, використовуючи спеціальні зважувальні коефіцієнти, які відбиватимуть співвідношення середньої тривалості існування робочого місця в різних сферах і видах економічної діяльності, відношення питомих інвестиційних витрат на створення робочого місця до середніх питомих інвестиційних витрат у певному виді економічної діяльності, відношення середньої зарплати на підприємстві, де створене робоче місце, до середньої заробітної плати на підприємствах виду економічної діяльності, або відношення середніх розмірів трудових доходів за різними статусами зайнятості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ачкасов А. Є. Стратегія регулювання зайнятості населення України. Теорія і практика. Житомир: 2008. 512с.
2. Багрова И. Гармидер Л. Оценка влияния экономических факторов на занятость. *Соціально-економічні аспекти збалансування потреб в трудових ресурсах: матер. Міжнар. наук.-метод. конф.* Кіровоград: КДГУ, 2009. С. 6–9.
3. Бажан І. І. Концептуальні основи відтворення трудового потенціалу та його розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр.* / наук. ред. І. К. Бондар. Київ: 2009. вип. 6 (25). С. 92–96.
4. Безтелесна Л., Юрчик Г. Методологічно-інформаційні аспекти прогнозування зайнятості населення. *Україна: аспекти праці.* 2006. № 7. С. 10–15.
5. Бигель Дж. Управление производством количественный поход. [пер. с англ.]. Москва : Мир, 1993.– 304 с.
6. Близнюк В. В. Трудові відносини та ринок праці. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку.* Київ: Ін-т екон. прогнозування. Фенікс, 2009. С. 298–313.
7. Близнюк В., Власенко Т. Людський капітал України як фактор економічного зростання. *Україна : аспекти праці.* 2003. № 6. С. 20–24.
8. Борсук Н. М. Визначення забезпеченості фахівцями ринку праці на основі моделювання статистичних рядів. *Горизонти суспільних трансформацій на шляху до подолання системної кризи сьогодення (присвячена 25-річчю незалежності України) : Матеріали ХІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів «Дні Науки ФСП» (20-21 квітня 2016 р.)* / Укладачі: Мельниченко А.А., Федорова І.І., Виселко І.В., Пряміцин В. Ю. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. С. 181-182.
9. Богиня Д. П., Грیشнова О. А. Основи економіки праці : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2000. 313с.

10. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2008. 252 с.
11. Верба Д.В., Анішина Н.В. Вдосконалення державного регулювання зайнятості молоді. *Україна: аспекти праці*. 2008. – №4. С. 14 – 22.
12. Верба Д.В. Пропозиції щодо вдосконалення системи характеристик зайнятості населення. *Україна: аспекти праці*. 2007. №1. С. 20 – 28.
13. Верба Д.В. Визначення характеристик господарської діяльності, притаманних підприємствам з інтенсивним типом відтворення системи робочих місць. *Україна: аспекти праці*. 2007. №4. С. 31 – 39.
14. Венедіктов В.С. Теоретико-методологічні підходи до сучасних проблем зайнятості та кодифікації трудового законодавства. *Юридична наука*. 2011. № 3. С. 62-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2011_3_8
15. Верба Д.В., Анішина Н.В. Передумови і напрями державного регулювання створення робочих місць. *Україна: аспекти праці*. 2008. №5. С. 25 – 32.
16. Войтко С.В., Мельниченко А.А. Управління трудовими ресурсами Навч. посібн . URL: <https://books.google.com.ua/books>
17. Глевацька, Н. М., Михайлович Н. М. Зайнятість населення України в умовах нестабільної економічної ситуації: основні проблеми і напрями їх вирішення. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр.* Кіровоград: КНТУ, 2010. Вип. 17. С. 183-191. URL:http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/29.pdf
18. Гречан А. П. Теоретичні засади визначення інноваційного потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2010. № 7. С. 34–37.
19. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини : [підручник]. Київ : Знання, 2009. 535с.
20. Глобальні Цілі Сталого Розвитку 2015–2030 / United Nations. Ukraine. URL: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html> (дата звернення: 20.09.2017).

21. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.3 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Вид. центр “Академія”, 2002. 952 с.
22. Жилінська О. Парафійник А. Емпіричні дослідження впливу досліджень і розробок та інновацій на зайнятість. *Україна: аспекти праці*. 2010. № 1. С. 15–19.
23. Зайцев Ю. К. Соціалізація економіки України та система трансформації суспільства: методологія та практика : [монографія] / Київ: КНЕУ, 2002. 188 с.
24. Заяць Т. А. Попит на робочу силу: проблеми формування та економічного стимулювання. *Україна: аспекти праці*. 2005. № 2. С. 25 – 28.
25. Іванченко А. В. Основні складові механізмів державного регулювання зайнятості населення в Україні. Держава і ринок. URL: <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-1/doc/3/02.pdf>
26. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. Київ: 2015. 336 с.
27. Карпухин Д. Н. Производительность общественного труда и народнохозяйственные пропорции. Москва : Мысль, 1982. 317 с.
28. Качан Є. П. Регіональна політика ринку праці. Тернопіль: Економічна думка, 2011. 176с.
29. Капітал у ХХІ столітті / Томас Пікетті. Пер. з англ. Н. Палій. Київ: Наш формат, 2016. 696 с.
30. Корчун М. Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці. *Україна: аспекти праці*. 2008. № 1. С. 35–39.
31. Кір'ян Т. М., Колешня Л. Г, Анішина Н. В. Методичні підходи щодо здійснення обліку створення нових робочих місць. Київ : Міністерство праці та соціальної політики України; НАН України; НДІ праці і зайнятості населення, 2009. 21 с.

32. Куліков Г. Т. Створення високопродуктивних робочих місць як чинник економічного зростання. *Економічний вісник університету*. 2013. Вип. 21(1). С. 116-123.

33. Кожем'якіна С. М., Мазуров С.А. Методичні підходи до розрахунку створених робочих місць в економіці: порівняльний аналіз. *Бізнес Інформ*. 2017. №8. С. 173–177.

34. Кримова М.О. Оцінка конкурентоспроможності молодих фахівців з економічною освітою на ринку праці України. *Демографія та соціальна економіка*. 2015. № 2. С. 53–64. URL: <https://doi.org/10.15407/dse2015.02.053>

35. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII (Редакція від 30.04.2017). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

36. Колот А. М. Соціально-трудова сфера в умовах глобальних викликів: тенденції, проблеми, можливості стійкого розвитку. *Формування ринкової економіки: зб. наук. пр.* Київ: КНЕУ, 2010. Спец. вип. – Т. 1: Соціально-трудова відносина: теорія та практика. – С.9-22.

37. Кожем'якіна С.М. Продуктивність праці на макrorівні : визначення, аналіз та прогнозування : монографія. Київ: ТОВ “НВП “Інтерсервіс”, 2012. 374 с.

38. Колишко Р. Огляд практик реалізації навчання на робочому місці в Україні (проект). Червень 2015. URL: http://ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.11.04_WBL_report/WBL_report_Ukr-5.doc (дата звернення: 10.10.2017).

39. Лібанова Е. М. Ринок праці : навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2003. – 224 с.

40. Лібанова Е.М. Надмірна соціально неприйнятна нерівність: головний виклик для українського суспільства. *Вісн. НАН України*. 2017. № 5. С. 22–25.

41. Лібанова Е. Україна: глибина нерівності. Дзеркало тижня. 01.10. 2016. URL: <https://dt.ua/internal/ukrayina-glibinanerivnosti-.html> (дата звернення: 25.10.2017).

42. Людський розвиток регіонів України : аналіз та прогноз : монографія / за ред. Е.М. Лібанової. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України , 2007. 367 с.

43. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку: кол. моногр. / за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ: 2016. 328 с.

44. Малмыгин И.А. Техническое перевооружение труда и совершенствование системы рабочих мест. Москва : Сов. Россия, 1986. 205с.

45. Маршавін Ю.М. Шляхи врегулювання професійно-кваліфікаційного дисбалансу ринку праці. *Україна: аспекти праці*. 2006. № 1. С. 26 – 29.

46. Матчинський Ф. Организация труда на рабочих местах. Москва : Машиностроение, 1984. 191 с.

47. Шаленко М. В. Методичні рекомендації щодо розробки програм зайнятості територіальних та базових рівнів. Київ : Науково-дослідний центр з проблем зайнятості населення та ринку праці, 1999. 58 с.

48. Методические рекомендации по аттестации, рационализации и учету рабочих мест в строительстве. Київ : НИИСП Госстроя УССР, 1989. 73с.

49. Методические рекомендации по учету и сбалансированности рабочих мест и рабочей силы на промышленных предприятиях. Київ : УкрНИИНТИ, 1984.

50. Методические рекомендации по сбалансированности рабочих мест и трудовых ресурсов по территории (области). Київ : ЭНИИ Госплана УССР, 1989. 24 с.

51. Міненко В. Л. Держава як суб'єкт регіонального ринку праці та зайнятості населення. Харків, 2001. 40 с.

52. Методика моніторингу створення нових робочих місць: Наказ Міністерства соціальної політики України 23.09.2013 № 611. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1749-13>.

53. Мовчан О. Нагальні проблеми щодо активізації зайнятості населення в контексті реалізації державних цільових програм. *Україна: аспекти праці*. 2014. № 4. С. 11-18.

54. Мінімальні норми соціального забезпечення. Матеріали Тристороннього семінару з питань ратифікації Україною Конвенції МОП №102 про мінімальні норми соціального забезпечення і Європейського кодексу соціального забезпечення (30 червня 2015 р.). URL: <http://komspip.rada.gov.ua/uploads/documents/30088.pdf>

55. Никифорова В.Г. Оновлення підходів до системного управління розвитком людських ресурсів. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика: зб. наук. пр.* / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Ін-т соціально-трудова відносин; [голов. редкол. А. М. Колот]. Київ: КНЕУ, 2014. № 2(8). С. 150-156.

56. Основні процеси руху кадрів. URL: http://studopedia.su/8_45335_osnovni-protsesi-ruhu-kadriv.html (дата звернення: 10.11.2016).

57. Оцінка готовності до ратифікації конвенцій Міжнародної організації праці, імплементації директив Ради і Рекомендацій Ради у сфері зайнятості та професійного навчання та можливих соціально-економічних результатів для України: звіт про НДР / Київ: НДІПЗН Мінсоцполітики та НАН України; наук. керівник Н.О.Поляк, Л.І.Ільчук. Київ: 2016. 81 с. Інв.№0217U004029.

58. Петрова І. Л. Методологічні проблеми узгодження робочих місць і робочої сили. *Економіка України*, 2000. № 7. С. 40 – 47.

59. Петрова І. Л. Сегментація ринку праці: теорія і практика регулювання. Київ : Таксон, 1997. 301 с.

60. Професійне навчання кваліфікованих робітників в умовах високотехнологічного виробництва: теорія і практика [монографія] / авт.

кол.: В. О. Радкевич, В. М. Аніщенко, Н. В. Кулалаєва, Г. І. Лук'яненко, А. М. Михайличенко, В. Є. Скульська; за наук. ред. В. О. Радкевич. Київ: ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. 251 с.

61. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.

62. Про затвердження Програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року: постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2012 р. № 1008.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1008-2012-п>.

63. Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць: Закон України від 06.09.2012 № 5205-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5205-17?nreg=520517&find=1&text=%F1%F2%E2%EE%F0%E5%ED%ED%FF+%F0%EE%E1%EE%F7%E8%F5+%EC%B3%F1%F6%FC&x=0&y=0>.

64. Про затвердження нормативно-правових актів щодо підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями : наказ Міністерства соціальної політики України та Міністерства освіти і науки України №875/1776 від 16 груд. 2013 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0003-14/para16#n16>

65. Продуктивність праці та продуктивність капіталу. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=9d84e0b9-b901-475e-9b94-7e590ffa71ed&tag=Informatsiino-analitichniMateriali4>

66. Рудченко О. Ю. Регулювання відтворення і реформування виробничого апарату. Київ : Знання, 2008. 213 с.

67. Сучасні проблеми ринку праці і зайнятості в контексті політики швидкого економічного зростання : матер. засідання круглого столу (17 трав. 2018 р., м. Київ) / за наук. ред. С.М. Кожем'якіної. Київ : ІПК ДСЗУ, 2018. 54 с.

68. Статистичний щорічник України за 2016 рік. Державна служба статистики України; за ред. І. Є. Вернера; відп. за випуск О.А. Вишневська]. Київ, 2017. 611 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

69. Стратегія Міжнародної організації праці. Соціальне забезпечення для всіх: розбудова мінімальних рівнів соціального захисту та всеосяжних систем соціального забезпечення: узагальнений виклад / Міжнародна організація праці, Бюро МБП для країн Центральної та Східної Європи. – Будапешт: МОП, 2013. [URL:http://www.ilo.org/budapest/what-we-do/publications/WCMS_233233/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/budapest/what-we-do/publications/WCMS_233233/lang--en/index.htm)

70. Україна: Огляд політики зайнятості / Міжнародне Бюро Праці; Бюро МБП для країн Центральної та Східної Європи; Сектор з питань політики зайнятості і ринку праці / [В. Костиця (ред.), Є. Омельчук (пер.), Т. Шинкаренко (пер.)]. Київ : МОП, 2008. 135 с.